

به نام خدا
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی

آیین‌نامه ارزیابی "فعالیت‌های نوآوری (دانش‌پژوهی) در آموزش علوم پزشکی"

مقدمه:

دارا بودن یک نظام آموزشی و پژوهشی پویا و بالنده مستلزم حفظ جایگاه مؤسسات آموزش عالی در جهت انجام هر سه حیطه فعالیت آنها شامل آموزش، پژوهش و ارائه خدمت است. از آنجا که فعالیت‌های آموزشی بخش مهمی از رسالت مؤسسات آموزش عالی و قسمت عمده‌ای از عملکرد اعضای هیأت علمی را تشکیل می‌دهند، ضروری است تلاش و کوشش ایشان در این عرصه نیز به نحو مناسب ارزیابی و ارزش گذاری شود. وجود چنین ساز و کاری سبب خلق ارزش‌های بدیع و آثار مفیدی در حیطه آموزش خواهد شد که جوهره آن ایمان و اخلاص، علم و تجربه، ابتکار و خلاقیت و تلاش صاحبان خرد و اندیشمندان و تلاشگران عرصه‌های آموزش می‌باشد.

ماده ۱. هدف:

هدف از تدوین این آیین‌نامه تعیین چگونگی مستند ساختن، ارزیابی جامع، دقیق و منصفانه و امتیازدهی آن دسته از فعالیت‌های نوآورانه و دانش‌پژوهی در زمینه آموزش علوم پزشکی است که در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور انجام شده است. نتایج ارزیابی‌ها و امتیازات حاصل از این فعالیت‌ها می‌تواند به فراخور و بر اساس آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوطه در مراحل و مقاطع مختلف از جمله برای ارزیابی فعالیت‌های دانش‌پژوهی آموزشی ماده ۱ آیین‌نامه ارتقای اعضای هیأت علمی مورد استفاده قرار گیرند.

ماده ۲. تعاریف:

۱. فعالیت‌های آموزشی شامل کلیه فعالیت‌هایی است که در حوزه آموزش و در سطوح مختلف صورت می‌گیرد و شامل تدریس، برنامه‌ریزی آموزشی، راهنمایی و مشاوره، مدیریت و رهبری آموزشی، و ارزیابی فراگیران می‌شود:

• تدریس: مراد از تدریس هر گونه فعالیتی است که منجر به یادگیری فراگیر می‌شود. این فعالیت‌ها شامل تدریس مستقیم (از جمله سخنرانی و کار در گروه‌های کوچک) و نیز تهیه مواد آموزشی مرتبط می‌گردد.

• برنامه‌ریزی آموزشی: مقصود تدوین مجموعه‌ای طولی از فعالیت‌های آموزشی است که به صورت سیستماتیک طراحی و سازماندهی شده است که در هر سطحی از آموزش ارائه می‌گردد و مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد.

- راهنمایی و مشاوره: عبارتست از برقراری یک رابطه سازنده که در آن فرد مشاور دستیابی فراگیر را به اهداف خود تسهیل می‌کند.
- مدیریت و رهبری آموزشی: عبارتست از فعالیتهای راهبردی که سبب بهبود برنامه‌های آموزشی و پیشرفت عرصه آموزش می‌شود.
- ارزیابی فراگیران: مقصود تمامی فعالیتهای مرتبط با ارزیابی دانش، مهارت، و نگرش فراگیران است.

۲. مقصود از نوآوری (دانش پژوهی) انجام فعالیتی بدیع در جهت حل مسأله، گسترش مرزهای دانش و ورود به عرصه‌های جدید است. فعالیتهای نوآورانه (دانش پژوهی) به آن دسته از فعالیتهایی اطلاق می‌شود که دارای اهداف مشخص، آماده سازی کافی، استفاده از روش مندی مناسب، ارائه نتایج مهم و قابل توجه، ارائه و معرفی مناسب برنامه، و برخورد نقادانه با آن باشد. حوزه کاربرد و میزان بدیع بودن این فعالیت ها ممکن است در سطح دانشگاهی، کشوری (ملی) و یا بین المللی باشد.

۳. برای این که فعالیتی جزو فعالیتهای دانش پژوهی طبقه بندی شود، لازم است این فعالیت علاوه بر داشتن بُعد کمی و کیفی، در برگیرنده تعامل انجام دهنده(گان) آن فعالیت با جامعه آموزش علوم پزشکی باشد. به منظور برقراری این تعامل لازم است که مجری یا مجریان فعالیت مورد نظر نشان دهند که برای اجرای آن از منابع و مستندات موجود در متون آموزش علوم پزشکی بهره برده اند، و محصول و نتیجه فعالیت آموزشی آنها به نحو مناسبی در اختیار سایر اعضای جامعه آموزش علوم پزشکی قرار گرفته است به گونه‌ای که سایر افراد می‌توانند بر پایه آن، اقدامات و فعالیتهای بعدی را انجام دهند و بدین وسیله نتایج حاصل از این فعالیت در طول زمان به گسترش دانش آموزش علوم پزشکی کمک نموده است. گستردگی و حوزه این تعامل می‌تواند در سطح دانشگاهی، ملی، یا بین المللی باشد.

ماده ۳. چگونگی ارائه فعالیتها:

۱. لازم است فرد متقاضی مستندات، شواهد و مدارک لازم در خصوص فعالیتهای مورد نظر را در قالب فرم مربوطه که در پیوست شماره ۱ آورده شده است، به معاونت آموزشی دانشگاه متبوع ارائه نماید.
۲. مستندات ارائه شده باید علاوه بر اطلاعات مربوط به کمیت و کیفیت فعالیت انجام شده، دارای شواهدی دال بر تعامل با جامعه آموزش علوم پزشکی در سطوح مختلف باشد. مصادیق این تعامل عبارتند از برگزاری کارگاههای آموزشی و ایراد سخنرانی در مورد نتایج فعالیت آموزشی صورت گرفته یا محصول آن به صورت مدعو در حوزه‌های وسیعتر (سایر دپارتمانها/ دانشکده ها/ دانشگاهها)، ارائه نتایج در کنگره‌های علمی، انتشار در مجلات علمی- پژوهشی، ثبت فعالیت ها در تار نماها (website) از جمله AAMC, MedEdPORTAL و یا موارد مشابه.
۳. در صورتی که فعالیت نوآورانه مورد پذیرش اولیه قرار گیرد، مجریان باید جزئیات فعالیت صورت گرفته را به نحوی که برای کلیه جامعه آموزش علوم پزشکی مورد استفاده و قابل تکرار باشد، ارائه نمایند.

۴. معاونت آموزشی دانشگاه موظف است تاریخ دریافت مستندات مربوطه از مجری (یا مجریان) را گواهی نماید.

ماده ۴. روند ارزیابی:

۱- ارزیابی فعالیت‌های فوق بر اساس اصول علمی‌ارزشیابی دانش‌پژوهی و با توجه به مستندات ارائه شده در ۶ محور زیر صورت گرفته و امتیازات بر اساس ضوابط هر بند تعیین می‌شود.

• دارا بودن اهداف مشخص و از پیش تعیین شده

• بررسی پیشینه و آماده سازی زمینه برای اجرای فعالیت

• استفاده از روش‌های مناسب (متدولوژی معتبر)

• ارائه نتایج مهم و قابل توجه

• ارائه و معرفی مؤثر برنامه و یا فعالیت صورت گرفته

• برخورد نقادانه با نحوه انجام فعالیت و نتایج حاصل از آن

۲. مرجع تأیید کننده فعالیت و تعیین امتیاز در هر یک از دانشگاه‌ها، "کمیته دانشگاهی ارزیابی فعالیت‌های نوآورانه آموزش علوم پزشکی" است (که از این پس در این آیین‌نامه به اختصار "کمیته" نامیده می‌شود).

۳. اعضای این کمیته مرکب از معاون آموزشی دانشگاه (رئیس کمیته)، مدیر مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه (دبیر کمیته)، رئیس دانشکده مربوطه و چهار نفر از صاحب‌نظران آموزش علوم پزشکی به پیشنهاد معاون آموزشی دانشگاه و با حکم ریاست دانشگاه می‌باشد.

۴. کمیته می‌تواند در صورت لزوم و بنا بر صلاحدید رئیس کمیته به تناسب از افراد مطلع یا صاحب نظر دیگری دعوت به عمل آورد تا بدون حق رأی در جلسات شرکت نمایند.

۵. شرایط اعضای کمیته عبارت است از:

• داشتن سابقه برجسته آموزشی

• آشنایی به دانش آموزش علوم پزشکی

• التزام به رعایت اصول اخلاق در داوری

• سابقه حداقل ۵ سال کار به عنوان عضو هیأت علمی

• ترجیحاً دارا بودن رتبه دانشیاری یا بالاتر

۶. لازم است اعضای این کمیته آموزش‌های لازم را در مورد چگونگی بررسی مستندات و داوری فعالیت‌های دانش‌پژوهی آموزشی طی نمایند.

۷. به منظور ارزیابی دقیق و کارشناسانه فعالیت‌های ارائه شده، لازم است مستندات ارائه شده حداقل توسط دو داور مورد بررسی قرار گیرد.

۸. چنانچه کمیته فعالیت‌های ارائه شده را مرتبط ندانست، مستندات را باید با ذکر دلایل مسترد نماید. فرد یا افراد ارائه دهنده فعالیت می‌توانند در صورت اعتراض به این امر، بر اساس آنچه در ماده ۵ آمده است درخواست تجدیدنظر کنند.
۹. نظرات کارشناسی این داوران بر اساس فرم‌های از پیش طراحی شده (که در پیوست شماره ۲ آمده است) اخذ گردیده و جهت تصمیم‌گیری نهایی در اختیار کمیته قرار می‌گیرد.
۱۰. داوری این فعالیت‌ها باید توسط افراد خبره در امر آموزش علوم پزشکی صورت گیرد و لازم است تمهیداتی فراهم شود تا از هر گونه سوگیری احتمالی پیش‌گیری شود. بدین منظور اولاً داورین باید حتی الامکان به گونه‌ای صورت پذیرد که داوران از نام و مشخصات افراد انجام دهنده آن فعالیت بی اطلاع باشند، و ثانیاً فرد ارائه دهنده مستندات (مجری یا نماینده مجریان) می‌تواند نسبت به اعلام نام دو نفر که بنا به دلایلی نمی‌خواهد جزو داوران ارزیابی کننده فعالیت ارائه شده توسط وی باشند اقدام نماید. در این صورت کمیته موظف خواهد بود برای امر داوری از افرادی به غیر از افراد نام برده توسط مجری استفاده نماید.
۱۱. در مواردی که دو داور نظرات کاملاً متفاوتی در مورد ارزیابی فعالیت ارائه شده داشته باشند، کمیته می‌تواند مستندات ارائه شده را برای داور سوّمی ارسال نماید.

ماده ۵. روند اعلام نتیجه و رسیدگی به اعتراضات:

۱. مجری و یا نماینده مجریان طرح باید به نحو مقتضی و در اسرع وقت (حداکثر ظرف مدت ۲ ماه از تاریخ ارائه مستندات به معاونت آموزشی دانشگاه) از نتیجه نهایی ارزیابی و تصمیمات کمیته مطلع شود.
۲. در مواردی که مدارک ارائه شده توسط مجری (مجریان) طرح ناقص و لذا غیر قابل قضاوت باشد، معاونت آموزشی باید موارد را حداکثر ظرف مدت یک ماه از تاریخ تحویل مستندات به وی اعلام نماید. بدیهی است در این موارد مهلت اعلام نتایج نهایی دو ماه پس از تحویل مدارک کامل و بدون نقص خواهد بود.
۳. در صورت صلاحدید، کمیته می‌تواند نتایج داوری‌های صورت گرفته را بدون نام داوران در اختیار مجری (مجریان) طرح قرار دهد.
۴. کمیته‌های دانشگاهی موظفند فعالیت‌های نوآورانه آموزشی را پس از تصویب جهت اطلاع رسانی عمومی در تارنمای (website) دانشگاه قرار دهند.
۵. کمیته کشوری نیز موظف است فعالیت‌های نوآورانه آموزشی مصوب کشوری را در تارنما (website) معاونت آموزشی وزارت متبوع قرار دهد و امکان دسترسی به سایت‌های کلیه کمیته‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور را برای مراجعین به سایت، بمنظور اطلاع از فعالیت‌های نوآورانه دانشگاهها فراهم نماید.

۶. در صورتی که فرد یا افرادی مدعی انجام قبلی فعالیت‌های باشند، می‌توانند مستندات خود را به کمیته مربوطه ارائه نمایند و در این موارد در صورت اثبات ادعا، نتایج ارزیابی از نظر میزان و سطح نوآوری قابل تجدید نظر و امتیازات مکتسبه قابل بازپس‌گیری خواهد بود.

۷. چنانچه عضو هیأت علمی نسبت به نتیجه رسیدگی اعتراضی داشته باشد می‌تواند ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ نتیجه نهایی، موارد را به مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منعکس نماید.

۸. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است در کمیته‌ای که ترکیب آن در بند ۴ ماده ۶ آورده شده است به این اعتراضات رسیدگی نماید. برای این منظور این مرکز از دانشگاه خواهد خواست تا نتیجه ارزیابی را با ذکر دلایل و مستندات ارائه تا مجدداً مورد ارزیابی قرار گیرد.

ماده ۶. روند ارزیابی فعالیت‌های نوآورانه در سطح فراتر از دانشگاه:

۱. کمیته دانشگاهی ارزیابی فعالیت‌های نوآورانه آموزش علوم پزشکی می‌تواند نوآورانه بودن فعالیت‌های صورت گرفته را تأیید کند و سطح آن را تا حد دانشگاه تعیین نماید. چنانچه بنا به تشخیص کمیته مزبور (با یا بدون درخواست فرد یا افراد ارائه دهنده آن) فعالیت صورت گرفته در سطح کشوری یا بین‌المللی باشد، لازم است مستندات مربوطه جهت بررسی به نحو مناسب به مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ارائه گردد.

۲. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است مستندات ارسالی را بررسی و نتایج آن را به دانشگاه مربوطه اعلام نماید.

۳. مرجع تأیید کننده فعالیت و تعیین امتیاز در این مرکز، "کمیته کشوری ارزیابی فعالیت‌های نوآورانه آموزش علوم پزشکی" است (که از این پس در این آیین‌نامه به اختصار "کمیته کشوری" نامیده می‌شود).

۴. اعضای این کمیته مرکب از معاون آموزشی وزارت متبوع (رئیس کمیته)، رئیس مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (دبیر کمیته)، رئیس مرکز امور هیأت علمی معاونت آموزشی، و چهار نفر از صاحب‌نظران آموزش علوم پزشکی به پیشنهاد معاون آموزشی و حکم وزیر می‌باشد.

۵. کمیته مذکور می‌تواند در صورت لزوم و بنا بر صلاح دید رئیس کمیته به تناسب از افراد مطلع یا صاحب نظر دیگر از جمله دبیر دبیرخانه مربوطه حسب موضوع مورد بررسی دعوت به عمل آورد تا بدون حق رأی در جلسات شرکت نمایند.

۶. به منظور ارزیابی دقیق و کارشناسانه فعالیت‌های ارائه شده، لازم است مستندات ارائه شده حداقل توسط دو داور مورد بررسی قرار گیرد.

۷. روند داوری و چگونگی تصمیم‌گیری نهایی در خصوص فعالیت‌های ارائه شده همانند بندهای ۹ تا ۱۱ ماده ۴ این آیین‌نامه است.

ماده ۷. بسترسازی برای انجام فعالیت‌های نوآورانه آموزشی :

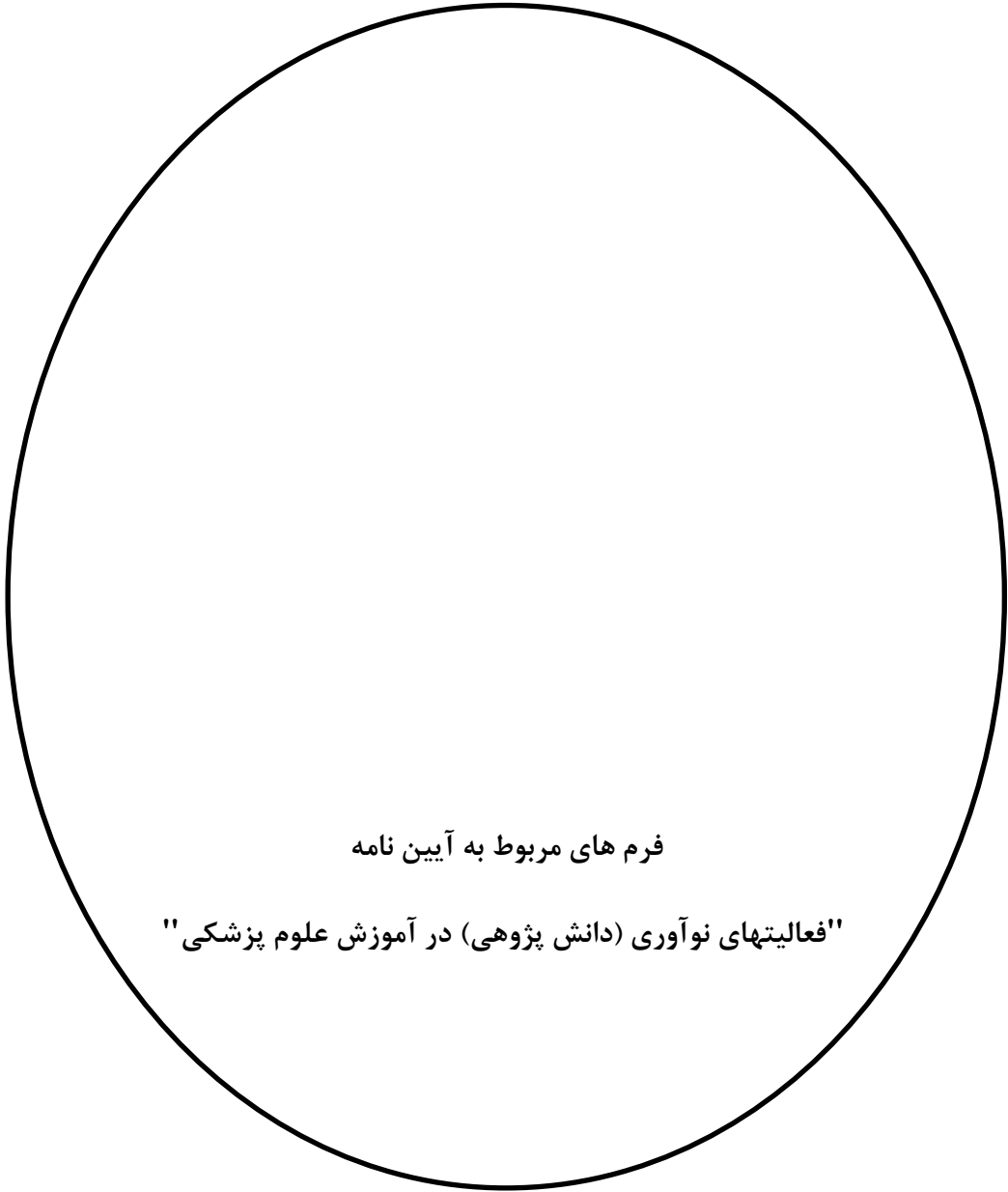
۱. کمیته‌های دانشگاهی و کشوری موظفند به منظور توسعه کمی و کیفی فعالیت‌های نوآورانه و فراهم کردن زمینه و بستر مناسب برای انجام این گونه فعالیت‌ها، راهکارهایی را جهت حمایت و رفع موانع موجود در سطوح مختلف مصوب و اجرای آنها را از طریق مسئولین مربوطه پیگیری نمایند.
۲. به منظور تقویت روحیه کار جمعی و ترویج فعالیت‌های نوآورانه، کمیته‌های دانشگاهی می‌توانند بنا به پیشنهاد معاون آموزشی دانشگاه برای مراکز و یا گروه‌های آموزشی که بستر لازم را برای فعالیت‌های نوآورانه اعضای خود فراهم نموده و یا از بیشترین فعالیت‌های نوآورانه نسبت به سایر مراکز و گروه‌ها برخوردار باشند، بر اساس مستندات ارائه شده تشویق‌هایی در نظر گیرند.

ماده ۸. روند نظارت بر فعالیت‌های نوآورانه آموزشی:

۱. کمیته‌های دانشگاهی موظفند گزارش اقدامات انجام شده را هر شش ماه یکبار برای کمیته کشوری ارسال نمایند .
۲. کمیته کشوری موظف است گزارش فعالیت‌های نوآورانه کمیته‌های دانشگاهی را بررسی و بازخورد لازم ارائه نمایند.

ماده ۹. این آیین‌نامه در ۹ ماده تدوین گردیده و در تاریخ ۱۳۸۷/۱۲/۱۱ به تصویب شورای معین شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی رسیده است و پس از ابلاغ توسط وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی لازم الاجراء خواهد بود.

به نام خدا

فرم های مربوط به آیین نامه

"فعالیت های نوآوری (دانش پژوهی) در آموزش علوم پزشکی"

پیوست شماره ۱

راهنمای نحوه ارائه مستندات مربوط به فعالیت های دانش پژوهی آموزشی

فعالیت های دانش پژوهی آموزشی در صورتی می توانند مورد ارزش گذاری قرار گیرند که بر مبنای معیارهای مشخص و معینی قابل ارزیابی باشد. بر اساس متون و منابع ارزیابی و داوری فعالیت هایی از این دست با توجه به معیارهای کلاسیک (Classic) قابل انجام است. به این منظور ضروری است در ارائه مستندات و مدارک مربوط به فعالیت های دانش پژوهی به این موضوعات به صورت مشخص اشاره شود تا ارزیابی کنندگان بتوانند در مورد آن به داوری بپردازند. لذا مناسب است قبل از ارسال مستندات مربوط به فعالیت دانش پژوهی از این موارد در آن ها لحاظ شده است اطمینان حاصل فرمایید. این معیارها شامل موارد زیر است:

- داشتن اهداف مشخص، عینی و واقع بینانه
  - شواهد آماده سازی کافی و داشتن شناخت و درک کامل از فعالیت های موجود در زمینه موضوع مورد نظر
  - استفاده مؤثر از روش مندی مناسب و متناسب با اهداف پروژه
  - دسترسی به اهداف مورد نظر و ارائه نتایج مهم و قابل توجه در زمینه توسعه دانش آموزش پزشکی
  - امکان بسط و توسعه بیشتر نتایج توسط خود فرد یا سایرین
  - استفاده از روش و الگوی مناسب، واضح و قابل درک برای ارائه و معرفی برنامه و نتایج اتخاذ شده به سایرین
  - ارزیابی و نقد عملکرد فعالیت خود با دقت و تعمق و استفاده از نتایج این تعمق در کنار نتایج ارزیابی های دیگران برای بهبود توسعه کار خود
- بدیهی است توضیحاتی که در فرم "ارائه مستندات مربوط به فعالیت های دانش پژوهی آموزشی" توسط شما ارائه می شود باید به صورت مشخص و واضح به همه موارد فوق اشاره نماید.

پیوست شماره ۲

فرم ارائه مستندات مربوط به فعالیت های دانش پژوهی آموزشی

برای فعالیت خود یک عنوان (به زبان فارسی) انتخاب کنید به گونه ای که به طور مشخص نوع فعالیت مورد نظر را بیان کند.

--

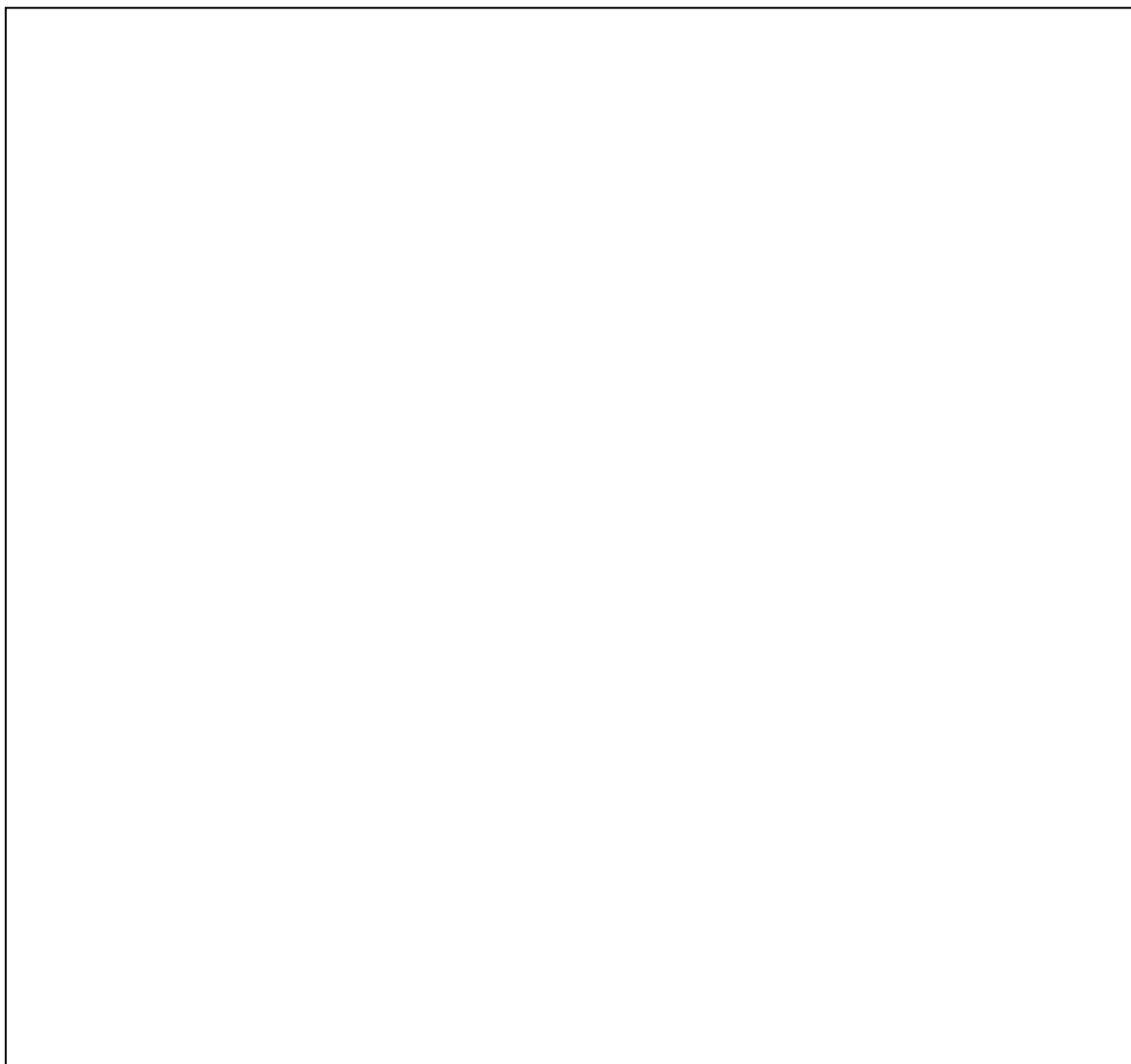
نام همکاران و نوع و میزان مشارکت هر یک از ایشان را در فعالیت مورد نظر ذکر نمایید.

نام و نام خانوادگی	سمت	رتبه دانشگاهی	نوع همکاری	میزان مشارکت	امضاء

اهداف فعالیت خود را مشخص کنید.

هدف کلی:
اهداف ویژه:

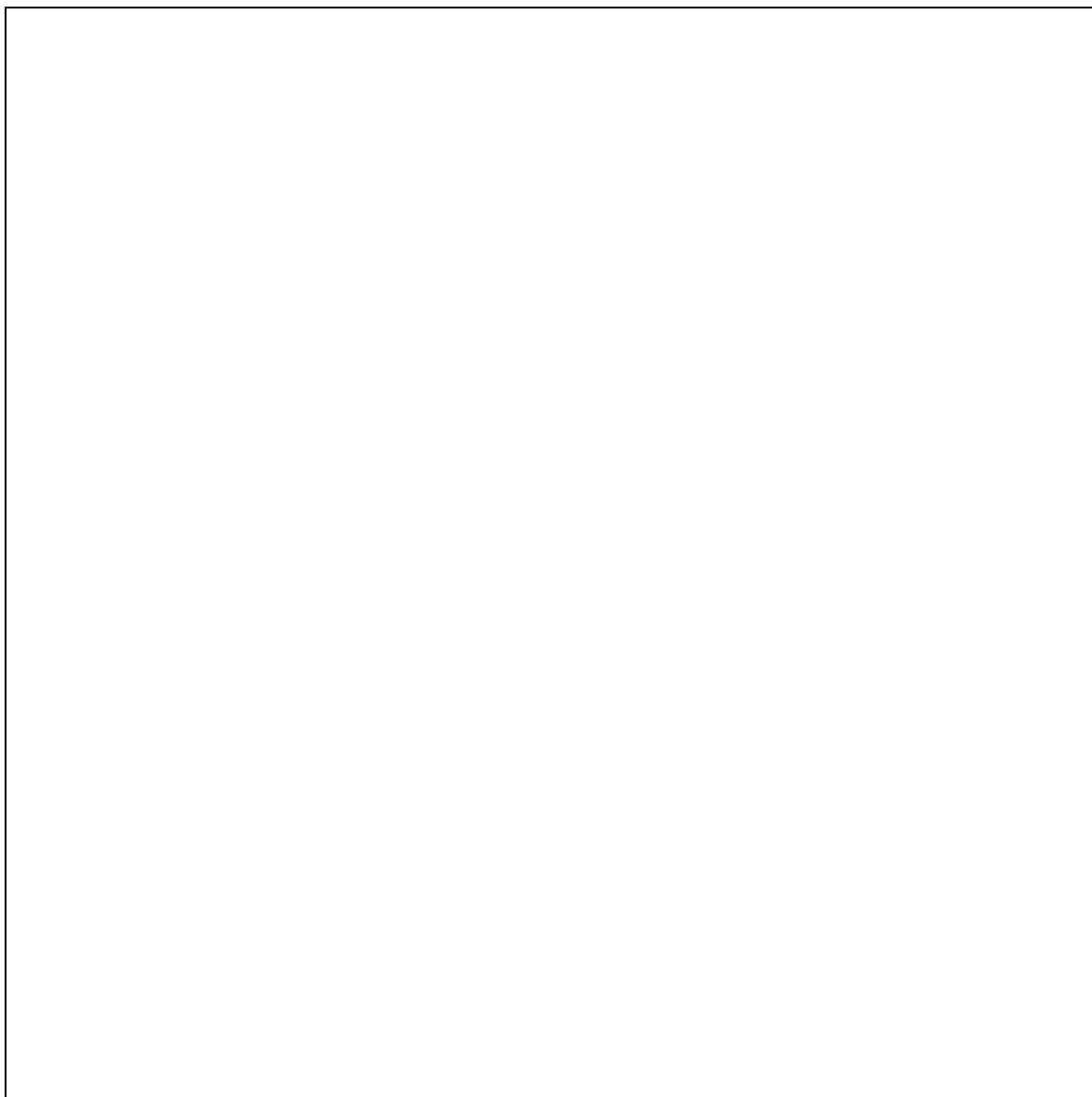
ضمن بیان مسئله، خلاصه ای از پیشینه اقداماتی که تا کنون در این زمینه صورت گرفته است بیان کنید.

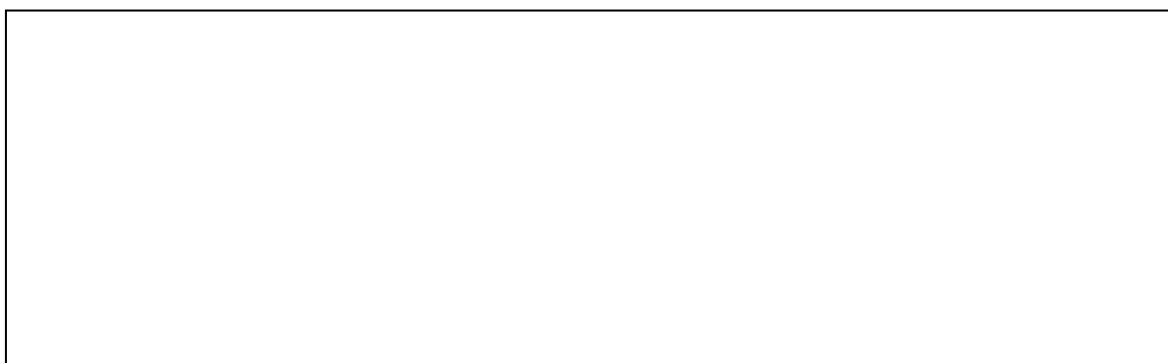
رشته و سطح فراگیران را در برنامه آموزشی مورد نظر مشخص نمایید.

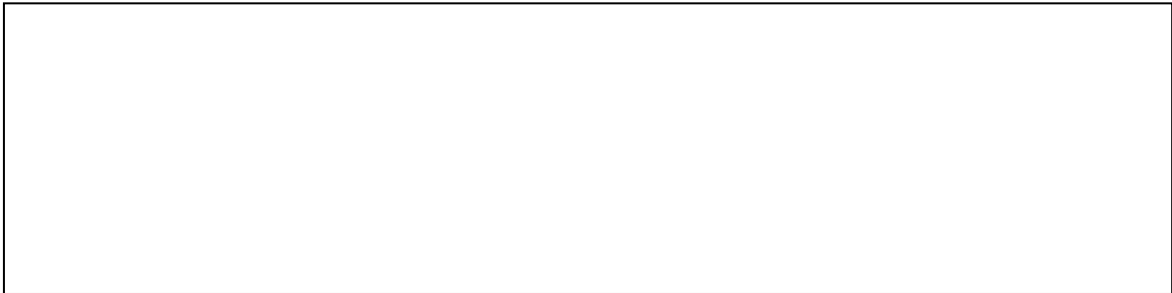
شرح مختصری از فعالیت صورت گرفته را ارائه نمایید:

نتایج حاصل از این فعالیت و این که فعالیت ارائه شده چگونه موفق شده است به اهداف خود دست یابد؟

این رویکرد یا فعالیت جدید چه مدت و در چه تاریخ هایی مورد استفاده قرار گرفته است؟

با توجه به ارزیابی شما از اقداماتی که تا کنون در این زمینه صورت گرفته است، این فعالیت در چه سطحی از نوآوری قرار دارد؟

- در سطح گروه آموزشی برای اولین بار صورت گرفته است
- در سطح دانشکده برای اولین بار صورت گرفته است
- در سطح دانشگاه برای اولین بار صورت گرفته است
- در سطح کشور برای اولین بار صورت گرفته است
- در دنیا برای اولین بار صورت گرفته است.

چنانچه افرادی وجود دارند که نمی خواهید فعالیت ارائه شده شما مورد داوری قرار دهند نام حداکثر دو نفر را ذکر کنید:

- ۱.
- ۲.